МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Філологічний факультет
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О. А. Кузнецова
30 серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (в т. ч ФОЛЬКЛОР)

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітньо-професійна програма Українська мова і література.
Мова і література (англійська)

2021 – 2022 навчальний рік

Розробник: Родіонова Інна Григорівна, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент _____ (Родіонова І. Г.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ (Рускуліс Л. В.)

«27» серпня 2021 р.

Анотація

У процесі вивчення дисципліни «Історія української та зарубіжної літератури (в т. ч Фольклор)» визначено загальнонаціональні тенденції розвитку літератури у зв'язках з іншими літературами, виявлено риси взаємовпливу та специфіки в українському й світовому літературно-мистецькому процесі; окреслено історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, сформовано знання студентів про основні етапи розвитку української літератури упродовж XIX століття; з'ясовано специфіку жанрово-стильових та ідейно-художніх особливостей української літератури означеного періоду; розкрито основні аспекти з проблем розвитку української літературно-естетичної думки; закріплено знання літературознавчих понять; встановлено характерні особливості індивідуального стилю митців; проаналізовано іманентні риси української прози, поезії та драматургії; досліджено художні твори, зважаючи на динаміку літературно-художніх стилів, змінність естетичних концепцій в історії української літератури, використовуючи відповідні праці з літературознавства, літературно-критичні розвідки та художні тексти.

Ключові слова: жанрова специфіка, романтизм, сентименталізм, просвітницький реалізм, новаторство.

Summary

In the process of studying the discipline "History of Ukrainian and foreign literature (including Folklore)" national trends in the development of literature in relation to other literatures are identified, features of interaction and specificity in the Ukrainian and world literary and artistic process are also identified; the historical variability of directions, genres and styles is outlined, knowledge of students about the basic stages of development of the Ukrainian literature during the XIXth century is formed; the specifics of genre-style and ideological-artistic features of the Ukrainian literature of the specified period are clarified; the main aspects of the problems of development of Ukrainian literary and aesthetic thought are revealed; consolidated knowledge of literary concepts; the characteristic features of the individual style of the artists of the "Shot Renaissance", the sixties movement, the postmodern period are established; the immanent features of Ukrainian prose, poetry and drama are analyzed; works of art are studied, taking into account the dynamics of literary and artistic styles, the variability of aesthetic concepts in the history of Ukrainian and world literature, using relevant works on literary studies, literary-critical explorations and artistic texts.

Key words: genre specificity, romanticism, sentimentalism, enlightenment realism, innovation.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 9</td><td rowspan="2">Галузь знань
01 Освіта / Педагогіка</td><td colspan="2" rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Спеціальність
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат, презентація, буктрейлер</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td colspan="2">2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин: 270</td><td>3-й</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6</td><td rowspan="6">Ступінь бакалавра</td><td>20</td><td>14</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30</td><td>26</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td rowspan="3">http://moodle.mdu.edu.ua/my/</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>100</td><td>80</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
екзамен</td></tr>
</table>

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання 50 год. – аудиторні заняття, 100 год. – самостійна робота 33% ~ 67% (3-й семестр); для денної форми навчання 40 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота 33% ~ 67% (4-й семестр).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: ознайомлення студентів з основними тенденціями українського та зарубіжного літературного процесу першої половини XIX століття, дати систематизовані знання з історії української та світової літератур, опанувати найважливішим історико-літературним і фактологічним матеріалом щодо критичного реалізму та романтизму в цілому і біографій класиків зокрема.

Завдання курсу: навчити студентів володіти принципами ідейно-художнього аналізу літературних творів, методологією їх оцінювання; вивчити жанрово-стильові та ідейно-художні особливості української та зарубіжної літератури XIX століття; поглибити знання студентів про життєвий і творчий шлях чільних представників означеного періоду; розкрити культурні й політичні чинники, що спонукали митців до написання творів різних періодів; пов'язати вивчення питань історії літератури з практичною роботою майбутніх викладачів мови і літератури, критиків і літературознавців; сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із нормами й канонами сучасного літературознавчого дискурсу та вміння представити свої наукові здобутки, що є одним із найважливіших і найвагоміших аспектів підготовки фахівця з університетською освітою. Курсу «Історія української та зарубіжної літератури (в т. ч. Фольклор)» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу: «Теоретичні проблеми літературознавства», «Мовознавство», «Історія світової літератури», «Філософія», «Історія».

Навчальна дисципліна складається з 9-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знання й розуміння предметної галузі й професійної діяльності.

ПРН 2**.** Знання історії та культури України, основ філософії, що сприяють формуванню світогляду й соціалізації особистості в суспільстві.

ПРН 3. Уміння оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом мовознавства й літературознавства; знання найважливіших методичних та філологічних вітчизняних/зарубіжних наукових шкіл.

ПРН 5. Знання підґрунтя й історичних віх фундаментальних дисциплін (теоретичні проблеми мовознавства та літературознавства, історії української мови, української літератури) як теоретичного базису дослідницької й прикладної діяльності в галузі мовознавства і літературознавства.

ПРН 7. Розуміння місця літературознавства в системі сучасного гуманітарного знання, знання основ літературознавства для аналізу літературних явищ і процесів в українській та світовій літературі. Володіння навичками самостійного аналізу специфіки художніх епох, напрямів, течій, видів і жанрів літератури, індивідуальних художніх мов у теоретичному й практичному, синхронічному й діахронічному аспектах, основних видів естетичної комунікації з формулюванням аргументованих висновків. Володіння навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе дослідження літературних творів певної доби.

ПРН 8. Уміння використовувати філологічні знання в процесі викладання української мови та літератури у відповідних типах середніх навчальних закладів.

ПРН 10. Володіння англійською мовою, зокрема мовленнєвою діяльністю в основних її видах – говорінні, аудіюванні, читанні і письмі; використовування різних форм й видів комунікації в освітній діяльності.

ПРН 11. Знання провідних тенденцій розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст методів, напрямів, течій, стилів, жанрів.

ПРН 12 Сформованість комунікативної компетентності з української мови, здатність вдосконалювати та підвищувати її рівень.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

І. Загальнопредметні:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ІІ. Фахові:

ФК 1. Набуття міцних знань із професійних дисциплін.

ФК 2. Знання структури філологічної науки, поділу знань на мовознавчу та літературознавчу складову, усвідомлення специфіки кожної.

ФК 4. Знання комплексу лінгвістичних знань про мову як систему, що охоплює фонетику, лексику, морфологію, синтаксис, стилістику тексту і культуру мовлення та постійно розвивається, уміння оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності.

ФК 7. Розуміння місця літературознавства в системі сучасної гуманітарної освіти, знання основ літературознавства для аналізу літературних явищ і процесів в українській та світовій літературах, а також володіння навичками самостійного аналізу своєрідностей художніх епох, напрямів, течій, видів і жанрів літератури, індивідуальних стилів письменників у теоретичному й практичному, синхронічному й діахронічному аспектах, основних видів естетичної комунікації з формулюванням аргументованих висновків.

ФК 11. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, культурного світогляду учнів та студентів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК 18. Здатність реалізувати проєкти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання, пов'язане з розв'язанням значущих наукових, культурних, етичних та інших проблем сучасного літературознавства.

ФК 19. Здатність розуміти процеси розвитку мовних і літературних процесів, їх зв'язку з суспільством, уміти використовувати ці знання в професійній діяльності.

ФК 20. Навички аналізу та інтерпретації гуманітарних текстів.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Літературний процес початку 1-ї пол. XIX століття.

Тема 1. Становлення нової української літератури (кінець XVIII – початок XIX ст.). Доба Просвітництва як ідейно-естетичне явище. Просвітительський реалізм, сентименталізм й преромантизм. І. П. Котляревський як зачинатель нової української літератури. Бурлескно-травестійна поема «Енеїда». Ознаки просвітительського реалізму в поемі. Драматургія І. П. Котляревського.

Тема 2. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк НУЛ. Повісті та оповідання бурлескно-реалістичного характеру («Конотопська відьма», «Салдацький патрет» та ін.) та сентиментально-реалістичні повісті письменника («Маруся», «Сердешна Оксана» (та ін.). Розширення тематичних горизонтів української драматургії та збагачення її художніми відкриттями Г. Ф. Квітки-Основ'яненка («Сватання на Гончарівці», «Шельменко-денщик» та ін.). Розвиток нової української байки. Національні особливості розвитку жанру байки. Загальна характеристика жанру байки; дефініція байки фольклорного походження та

літературної байки. Джерела байкарських сюжетів. Заслуга Г. Сковороди як байкаря в українській літературній традиції. Кваліфікація байки згідно жанрового різновиду. П. Гулак-Артемовський як зачинатель жанру байки у новій українській літературі. Новаторство Є. Гребінки-байкаря. Життєвий шлях письменника, етапи його творчої діяльності. Значення виходу в світ «Малороссийских присказок», поетичних та прозових творів митця. Новаторство Є. Гребінки у жанрі байки.

Кредит 2. Український романтизм 20-40-х рр. XIX ст.

Тема 3. Соціально-історичні передумови виникнення романтизму в Україні. Етапи розвитку романтизму та його стильові течії. Три покоління Харківських романтиків. Діяльність літературного гуртка Ізмаїла Срезневського. Продовження інтимно-сповідальних традицій харківських романтиків у творчості В. Забіли, автора популярних пісень-романсів на любовну тему. Романтична поезія, її найпоширеніші жанри й мотиви у творчості чільних представників (Л. Боровиковський, Є. Гребінка, В. Забіла, М. Петренко). Пісенна лірика поетів-романтиків (С. Писаревського, О. Шпигоцького, О. Афанасьєва-Чужбинського, О. Корсуна). Багатогранність творчої діяльності М. Костомарова. Синтез історії, фольклору та романтичної поезії. Загальний огляд історичної драматургії та прози М. Костомарова; уведення в систему жанрів національної драматургії історичної драми, романтичної трагедії. Місце історичних романів, повістей та оповідань М. Костомарова в російській та українській літературі. Галицьке літературне відродження. Культурно-мистецьке відродження на західноукраїнських землях 30-40-х рр. Діяльність «Руської трійці».

Тема 4. Шевченківський період в новій українській літературі. Періодизація поетичної творчості Т. Г. Шевченка. Перший період творчості (1837-1843). Основні мотиви ранньої творчості. «Кобзар» 1840 року, його оцінка критиками. Історичні поеми. Життя і творчість періоду «трьох літ» (1843-1845). Творчість періоду заслання. «Невольнича муза» Т. Шевченка (1847-1857): розмаїття змісту і форми лірики циклу «В казематі», поглиблений психологізм поезій. Огляд поетичної спадщини останніх років життя (1857-1861).

Кредит 3. Романтизм у німецькій та французькій літературах.

Тема 5. Естетика німецького романтизму. Романтизм у літературі І пол. XIX ст. Передумови виникнення і проблема періодизації романтизму; генетичний зв'язок із сентименталізмом і преромантизмом; філософські й естетичні засади, типологія романтизму; поняття «хвороби віку», «космічного песимізму», романтичного двосвіту. Динаміка розвитку та специфічні риси німецького романтизму (ієнська школа; Новаліс; Ф.Гельдерлін; гейдельберзький гурток; Г. фон Клейст; гротескно-фантастичний романтизм Е.Т.А. Гофмана; «нова казка»). Романтизм як творчий метод і літературний напрям. Єнська школа: специфіка творчості провідних представників. Творчість Новаліса. Художні завоювання Ф.Гельдерліна Творчість Г. фон Клейста, Е.Т.А. Гофмана та Г.Гайне: «стовпи слави».

Тема 6. Французька романтична література. «Романтична» Франція І пол. XIX ст. (становлення й «молодість» літератури романтизму) (Ж. де Сталь; Ф.Р. де Шатобріан; А. де Ламартін; А. де Віньї). Творчість Ж. де Сталь. Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Художня спадщина А. де Ламартіна, А. де Віньї, В.Гюго. Романістика Жорж Санд.

Кредит 4. Розвиток англійської та американської романтичної літератури.

Тема 7. Англійський романтизм. Поети «озерної школи». Творчість Дж. Г. Байрона (В. Вордсворт, С.Т. Колрідж і Р. Сауті (лейкисти); байронізм; поезія та «східні поеми» Дж. Г. Байрона тощо). Роман Дж. Г.Байрона «Дон-Жуан» (специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа). Поема Дж. Г. Байрона «Паломництво Чайльд-Гарольда». Творчість П. Б. Шеллі. Всесвіт «шотландського чарівника» Вальтера Скотта: історичний роман; вальтерскоттівська романтична течія: особливості і школа; історичний роман.

Тема 8. Американська література доби романтизму (В. Ірвінг, Дж. Ф.Купер,

Е. А. По, В. Вітмен). Е. А. По як теоретик літератури. Пенталогія Дж. Ф. Купера про Шкіряну Панчоху: «Останній з могікан» (структура, загальна характеристика образної системи роману, художні принципи автора). Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А.Гофман, В.Ірвінг, Е.А.По. Художня спадщина Н.Готорна. Міфосвіт роману Г.Мелвілла «Мобі Дік». Пантеїстичний світ В. Вітмена (аналіз збірки «Листя трави»).

Кредит 5. Прозаїки «Основи».

Тема 9. Прозаїки «Основи». Багатогранна творча діяльність П. Куліша. Своєрідність поглядів П. Куліша на історію України та українського козацтва. Поєднання елементів реалізму та романтизму в надбаннях письменника, тематична й художня спорідненість творів з античними, європейськими та східними літературами. Роман П. Куліша «Чорна рада» – перший український соціально-історичний роман. Проблематика малої прози. Поетичні збірки «Досвітки», «Дзвін». Жіноча проза (Марко Вовчок). Заглиблення в психологію персонажів збірки «Народні оповідання». Повість «Три долі» : нова концепція жінки.

Тема 10. О. Стороженко як письменник національно-історичної школи. Тематика, жанри малої прози письменника та її романтичний характер. Поділ малої прози на групи: гумористичні оповідання, побудовані на історичних анекдотах; ілюстрації народних приповідок; історичні оповідання на кшталт оповідань-портретів. Л. Глібов – байкар, поет-лірик, драматург, публіцист, видавець. Ідейно-тематична спрямованість байок. Два періоди у творчості Л. Глібова. Поетична спадщина. Мотиви кохання, роздуми над плинністю життя, минущістю кохання; зв'язок із українським фольклором.

Кредит 6. Історичні обставини та мистецьке життя України 70-90 рр. XIX ст.

Тема 11. Українська поезія. Продовження шевченківської традиції у творенні образу України поетами 70-90-х років XIX століття. Розвиток художньої прози. Художні пошуки І. С. Нечуя-Левицького. Майстерність психологічного аналізу в творчості Панаса Мирного.

Тема 12. Шляхи розвитку української драматургії і театру. Корифеї української драматургії: становлення українського професійного театру. Театр «корифеїв» на Миколаївщині. Козацько-патріотичні теми в поезії, прозі та драматургії М. Старицького. Майстерність створення сатиричних образів І. Карпенком-Карим.

Кредит 7. Художній процес в українській літературі кін. XIX – поч. XX ст.

Тема 13. Загальний огляд української прози кінця XIX - початку XX століття. Творчість І. Франка як приклад переходу українського письменства від традиційного до нового типу естетичної свідомості. Творчість М. Коцюбинського, О. Кобилянської та В. Винниченка.

Тема 14. Тематичні і художні особливості української драматургії кінця XIX - поч. XX століття. Драми В.Винниченка, С.Черкасенка та Лесі Українки.

Кредит 8. Літературний процес другої половини XIX ст. у Франції та Німеччині.

Тема 15. Літературно-мистецькі тенденції на межі XIX–XX ст. Творчість О. де Бальзака та П. Мериме. Драматургія бельгійця М. Метерлінка. Роль митця у становленні «нової драми». Літературна діяльність Г. Гауптмана. Трагедія нового часу у «новій драмі» письменника. Драма-феєрія «Затоплений дзвін».

Кредит 9. Англійська та американська літератури періоду реалізму.

Тема 16. Естетика англійського критичного реалізму, його національні особливості. Вплив чартизму на літературу. Плеяда англійських романістів – Ч. Диккенс, У. Теккерей, Ш. Бронте, Е. Гаскел. Творчість і філософія О. Вайлда як визначного представника англійського естетизму.

Тема 17. Творчий шлях О. Генрі та В. Уітмена. Роль новел та поезій у формуванні реалістичної літератури США. Значення їх творчості в історії американської і світової літератури.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	с./р.
1	2	3	4	5	6	7
І семестр						
Кредит 1. Літературний процес початку 1-ї пол. XIX століття						
Тема 1. Становлення нової української літератури І. П. Котляревський як зачинатель НУЛ.	12	2	2			8
Тема 2. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк НУЛ. Розвиток нової української байки.	18	2	4			12
Усього:	**30**	**4**	**6**			**20**
Кредит 2. Український романтизм 20-40-х рр. XIX ст.						
Тема 3. Романтизм в українській літературі. Школи. Етапи та стильові течії.	16	2	6			8
Тема 4. Шевченківський період в новій українській літературі.	14	2	4			8
Усього:	**30**	**4**	**10**			**16**
Кредит 3. Романтизм у німецькій та французькій літературах						
Тема 5. Естетика німецького романтизму.	16	2	4			10
Тема 6. Французька романтична література.	14	2	2			10
Усього:	**30**	**4**	**6**			**20**
Кредит 4. Розвиток англійської та американської романтичної літератури						
Тема 7. Англійський романтизм.	15	2	2			11
Тема 8. Американська література доби романтизму.	15	2	2			11
Усього:	**30**	**4**	**4**			**22**
Кредит 5. Прозаїки «Основи»						
Тема 9. Багатогранна творча діяльність П. Куліша. Жіноча проза (Марко Вовчок).	15	2	2			11
Тема 10. О. Стороженко як письменник національно-історичної школи. Л. Глібов – байкар, поет-лірик.	15	2	2			11
Усього:	**30**	**4**	**4**			**22**
Усього годин за І сем.	**150**	**20**	**30**			**100**
ІІ семестр						
Кредит 6. Історичні обставини та мистецьке життя України 70-90 рр. XIX ст.						
Тема 11. Українська поезія та проза 70-90-х рр. XIX ст.	16	2	4			10
Тема 12. Шляхи розвитку української драматургії і театру.	14	2	4			8
Усього:	**30**	**4**	**8**			**18**
Кредит 7. Художній процес в українській літературі кін. XIX – поч. XX ст.						
Тема 13. Загальний огляд української прози кінця XIX - початку XX ст.	16	2	6			8
Тема 14. Тематичні і художні особливості української драматургії кінця XIX - поч. XX ст.	14	2	4			8
Усього:	**30**	**4**	**10**			**16**
Кредит 8. Літературний процес другої половини XIX ст. у Франції та Німеччині						
Тема 15. Літературно-мистецькі тенденції на	30	2	4			24

межі XIX–XX ст. у Франції.						
Усього:	**30**	**2**	**4**			**24**
Кредит 9. Англійська та американська літератури періоду реалізму						
Тема 16. Естетика англійського критичного реалізму, його національні особливості.	16	2	2			12
Тема 17. Творчий шлях О. Генрі та В. Уітмена. Значення їх творчості в історії американської і світової літератури.	14	2	2			10
Усього:	**30**	**4**	**4**			**22**
Усього годин за II сем.	**120**	**14**	**26**			**80**
Разом за рік:	**270**	**44**	**56**			**180**

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Літературний процес початку 1-ї пол. XIX століття		
1.	**Тема 1.** Становлення нової української літератури (кінець XVIII – початок XIX ст.) І. П. Котляревський як зачинатель нової української літератури.	2
2.	**Тема 2.** Г.Ф. Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк НУЛ. Розвиток нової української байки.	2
Кредит 2. Український романтизм 20-40-х рр. XIX ст.		
3.	**Тема 3.** Етапи розвитку романтизму в Україні та його стильові течії. Творчість Л. Боровиковського та А. Метлинського, М. Костомарова. Галицьке літературне відродження.	2
4.	**Тема 4.** Шевченківський період в новій українській літературі.	2
Кредит 3. Романтизм у німецькій та французькій літературах		
5.	**Тема 5.** Естетика німецького романтизму.	2
6.	**Тема 6.** Французька романтична література.	2
Кредит 4. Розвиток англійської та американської романтичної літератури		
7.	**Тема 7.** Англійський романтизм.	2
8.	**Тема 8.** Американська література доби романтизму.	2
Кредит 5. Прозаїки «Основи»		
9.	**Тема 9.** Багатогранна творча діяльність П. Куліша. Жіноча проза (Марко Вовчок).	2
10.	**Тема 10.** О. Стороженко як письменник національно-історичної школи. Л. Глібов – байкар, поет-лірик.	2
Кредит 6. Історичні обставини та мистецьке життя України 70-90 рр. XIX ст.		
11.	**Тема 11.** Українська поезія та проза 70-90-х рр. XIX ст. Художні пошуки І. С. Нечуя-Левицького. Майстерність психологічного аналізу в творчості Панаса Мирного.	2
12.	**Тема 12.** Шляхи розвитку української драматургії і театру. Драматургія М. Старицького та І. Карпенка-Карого.	2
Кредит 7. Художній процес в українській літературі кін. XIX – поч. XX ст.		
13.	**Тема 13.** Загальний огляд української прози кінця XIX - початку XX століття. Творчість І. Франка, М. Коцюбинського, О. Кобилянської та В. Винниченка.	2
14.	**Тема 14.** Тематичні і художні особливості української драматургії кінця XIX - поч. XX століття. Драми В.Винниченка, С.Черкасенка	2

	та Лесі Українки.	
Кредит 8. Літературний процес другої половини XIX ст. у Франції та Німеччині		
15.	**Тема 15.** Літературно-мистецькі тенденції на межі XIX–XX ст. Творчість О. де Бальзака та П. Мериме. Драматургія бельгійця М. Метерлінка. Літературна діяльність Г. Гауптмана.	2
Кредит 9. Англійська та американська літератури періоду реалізму		
16.	**Тема 16**. Естетика англійського критичного реалізму, його національні особливості. Вплив чартизму на літературу. Плеяда англійських романістів – Ч. Диккенс, У. Теккерей, Ш. Бронте.	2
17.	**Тема 17.** Творчий шлях О. Генрі та В. Уітмена. Значення їх творчості в історії американської і світової літератури	2
	Усього	**34**

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Літературний процес початку 1-ї пол. XIX століття		
1.	**Тема 1.** Становлення нової української літератури (кінець XVIII – початок XIX ст.) І. П. Котляревський як зачинатель нової української літератури.	2
2.	**Тема 2.** Г.Ф. Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк НУЛ. Сентиментально-реалістична повість у творчості прозаїка. Розвиток нової української байки.	4
Кредит 2. Український романтизм 20-40-х рр. XIX ст.		
3.	**Тема 3.** Етапи розвитку романтизму в Україні та його стильові течії. Творчість Л. Боровиковського та А. Метлинського, М. Костомарова. Галицьке літературне відродження.	6
4.	**Тема 4.** Шевченківський період в новій українській літературі. Характеристика творчого доробку поета за періодами.	4
Кредит 3. Романтизм у німецькій та французькій літературах		
5.	**Тема 5.** Естетика німецького романтизму. Творчість Г. фон Клейста, Е.Т.А. Гофмана та Г.Гайне.	4
6.	**Тема 6.** Французька романтична література. Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Романістика Жорж Санд.	2
Кредит 4. Розвиток англійської, польської та американської романтичної літератури		
7.	**Тема 7.** Англійський романтизм. Поети «озерної школи». (В. Вордсворт, С.Т. Колрідж і Р. Сауті (лейкисти). Творчість Дж. Г. Байрона та П. Б. Шеллі.	2
8.	**Тема 8.** Американська література доби романтизму. Пантеїстичний світ В. Вітмена (аналіз збірки «Листя трави»).	2
Кредит 5. Прозаїки «Основи»		
9.	**Тема 9.** Багатогранна творча діяльність П. Куліша. Поезія та мала проза. Повість Марка Вовчка «Три долі».	2
10.	**Тема 10.** О. Стороженко як письменник національно-історичної школи. Л. Глібов – байкар, поет-лірик.	2
Кредит 6. Історичні обставини та мистецьке життя України 70-90 рр. XIX ст.		
11.	**Тема 11.** Українська поезія та проза 70-90-х рр. XIX ст. Повість І. С. Нечуя-Левицького «Микола Джеря». Майстерність психологічного аналізу в оповіданнях Панаса Мирного.	4
12.	**Тема 12.** Шляхи розвитку української драматургії і театру. Драма М. Старицького «Талан». П'єси І. Карпенка-Карого «Суєта»,	4

	«Житейське море».	
Кредит 7. Художній процес в українській літературі кін. XIX – поч. XX ст.		
13.	**Тема 13.** Загальний огляд української прози кін. XIX – поч. XX ст. Художній світ поезії та прози І. Франка. Імпресіонізм М. Коцюбинського Неоромантична проза О. Кобилянської. Неореалістичні тенденції в прозі В. Винниченка.	6
14.	**Тема 14.** Тематичні і художні особливості української драматургії кін. XIX – поч. XX ст. Модерні драми В. Винниченка та Лесі Українки.	4
Кредит 8. Літературний процес другої половини XIX ст. у Франції та Німеччині		
15.	**Тема 15.** Літературно-мистецькі тенденції на межі XIX–XX ст. Творчість О. де Бальзака та П. Мериме. Драматургія М. Метерлінка. Трагедія нового часу у «новій драмі» Г. Гауптмана. Драма-феєрія «Затоплений дзвін».	4
Кредит 9. Англійська та американська літератури періоду реалізму		
16.	**Тема 16**. Естетика англійського критичного реалізму, його національні особливості. Творчість і філософія О. Вайлда як визначного представника англійського естетизму.	2
17.	**Тема 17.** Творчий шлях О. Генрі та В. Уітмена. Роль новел та поезій у формуванні реалістичної літератури США.	2
	Усього	**56**

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Літературний процес початку 1-ї пол. XIX століття		
1.	**Тема 1.** Становлення нової української літератури (кінець XVIII – початок XIX ст.) І. П. Котляревський як зачинатель нової української літератури.	8
2.	**Тема 2.** Г.Ф. Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк НУЛ. Вивчити напам'ять 2 байки (за власним вибором).	12
Кредит 2. Український романтизм 20-40-х рр. XIX ст.		
3.	**Тема 3.** Етапи розвитку романтизму в Україні та його стильові течії. Скласти порівняльну таблицю «Поетичні обробки мандрівного сюжету», скориставшись текстами балад «Ленора» Г.-А. Бюргера, «Світлана» В. Жуковського, «Маруся» Л. Боровиковського, «Наталя» М. Костомарова. Ідейно-художній аналіз повісті М. Костомарова «Сорок лет». Законспектувати статтю І.Франка «М. Шашкевич і галицько-руська література». Підготувати повідомлення на одну із тем.	8
4.	**Тема 4.** Шевченківський період в новій українській літературі. Виписати і вивчити значення літературознавчих понять: *медитація, елегія, метафора, гіпербола, антитеза, містерія, історіософія, послання, афоризм, інвектива*. Законспектувати статтю І. Франка «Темне царство». Підготувати повідомлення за творчістю різних письменників «Образ Т. Шевченка в українській літературі XX ст.», «Лауреати Шевченківської премії різних рр.» та «Шевченко і Біблія».	8
Кредит 3. Романтизм у німецькій та французькій літературах		
5.	**Тема 5.** Естетика німецького романтизму. Творчість Г. фон Клейста, Е.Т.А. Гофмана та Г.Гайне. Підготувати презентацію	10

	творчості одного з митців. Романтизм як творчий метод і літературний напрям. Єнська школа: специфіка творчості провідних представників. Творчість Новаліса.	
6.	**Тема 6.** Французька романтична література. Художня спадщина А. де Ламартіна, А. де Віньї, В.Гюго. Підготувати презентацію творчості одного з митців.	10
Кредит 4. Розвиток англійської та американської романтичної літератури		
7.	**Тема 7.** Англійський романтизм. Всесвіт «шотландського чарівника» Вальтера Скотта.	11
8.	**Тема 8.** Американська література доби романтизму. Пенталогія Дж. Ф. Купера про Шкіряну Панчоху: «Останній з могікан» (структура, загальна характеристика образної системи роману, художні принципи автора). Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А.Гофман, В.Ірвінг, Е.А.По. Художня спадщина Н.Готорна. Міфосвіт роману Г.Мелвілла «Мобі Дік».	11
Кредит 5. Прозаїки «Основи»		
9.	**Тема 9.** Багатогранна творча діяльність П. Куліша. Жіноча проза (Марко Вовчок). Опрацювати розділ монографії В. Сулими Біблія в інтерпретації Пантелеймона Куліша / Віра Сулима Біблія і українська література. К., 1999. С.224-232. Визначити розмір вірша, систему тропів, особливості поетичного синтаксису, звукопису тощо (2 поезії на вибір студента). Вибудувати систему запитань для обговорення проблематики повісті «Три долі».	11
10.	**Тема 10.** Підготувати повідомлення: «Українське козацтво у творчості О. Стороженка», «Народна демонологія у творах О. Стороженка». Романтичні й реалістичні тенденції в творчості Л. Глібова. Лірика й байка у творчості митця. Виконати ідейно-художній аналіз поезій Л. Глібова (3 на вибір студента), зазначених у переліку. Підготуйте тестові питання до теми (мінімум 20).	11
Кредит 6. Історичні обставини та мистецьке життя України 70-90 рр. XIX ст.		
11.	**Тема 11.** Українська поезія та проза 70-90-х рр. XIX ст. Художні пошуки І. С. Нечуя-Левицького та Панаса Мирного. Укласти бібліографію публікацій у періодичних виданнях (статті за останні 5 років).	10
12.	**Тема 12.** Шляхи розвитку української драматургії і театру. Підготувати повідомлення на тему: «Театр корифеїв і Миколаївщина». Підберіть відеоролики театральних постановок, створіть мультимедійну презентацію «Екранізація художніх творів М. Старицького та І. Карпенка-Карого».	8
Кредит 7. Художній процес в українській літературі кін. XIX – поч. XX ст.		
13.	**Тема 13.** Загальний огляд української прози кін. XIX – поч. XX ст. Розробити презентацію до теми. Підготувати тестові запитання до теми. Написати твір-роздум.	8
14.	**Тема 14.** Тематичні і художні особливості української драматургії кін. XIX - поч. XX століття. Розробити презентацію до теми. Укласти бібліографію публікацій у періодичних виданнях (статті за останні 5 років).	8
Кредит 8. Літературний процес другої половини XIX ст. у Франції та Німеччині		
15.	**Тема 15.** Літературно-мистецькі тенденції на межі XIX–XX ст. Творчість О. де Бальзака та П. Мериме. Драматургія бельгійця М. Метерлінка.	24

Кредит 9. Англійська та американська літератури періоду реалізму		
16.	**Тема 16**. Естетика англійського критичного реалізму, його національні особливості. Вплив чартизму на літературу. Плеяда англійських романістів – Ч. Диккенс, У. Теккерей, Ш. Бронте, Е. Гаскел.	10
17.	**Тема 17.** Творчий шлях О. Генрі та В. Уітмена. Значення їх творчості в історії американської і світової літератури	12
	Усього	**180**

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – підготовка доповіді з висвітленням проблем літературознавчого характеру. Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів використовувати професійно профільовані знання для аналізу й інтерпретації художнього та наукового тексту.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне й групове опитування, самостійна робота). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється «відмінно» тоді, коли у відповіді містяться визначення всіх понять, про які йдеться в питанні, проаналізовано об’єкт, охарактеризовано його семантичні та структурні ознаки; студент виявляє особливі творчі здібності й здатність до оригінальних рішень, до перенесення набутих знань та вмінь на нестандартні ситуації; ґрунтовно і повно дає відповіді на всі запропоновані питання.

Студенту виставляється «дуже добре», коли він володіє фактичним матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору; наводить переконливі аргументи на підтвердження власних суджень.

Студенту виставляється «добре» тоді, коли він демонструє належні знання, самостійний підхід до інтерпретації літературно-мистецьких текстів; чітко й лаконічно висловлює думки, але припускається певних неточностей у відповідях, не наводить приклади; виконує переважну більшість поставлених завдань (не менш як дві третини).

Студенту виставляється «достатньо», якщо він володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно; має бідну теоретико-літературну базу, використовує окремі приклади на підтвердження висловленого судження.

Студенту виставляється мінімальний «задовільно», коли студент володіє теоретичними знаннями і практичними вміннями аналізу історико-літературних явищ, проте не може виконати поставлені завдання; у розкритті питань немає логічної послідовності.

Оцінка *за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів: вироблення навиків самостійного мислення, вміння знаходити понятійно-логічну, оцінну, емоційну аргументацію, володіти культурою слова.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів у І семестрі) та від 200 до 400 (за 4 кредити у ІІ семестрі) балів, тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти** за 9 крд.

І семестр

Поточне тестування та самостійна робота										Контрольна робота	Іспит	Накопич. бали/ Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	20	40	500/100
50	40	50	40	50	40	50	40	40	40			

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

ІІ семестр

Поточне тестування та самостійна робота							Контрольна робота	Іспит	Накопич. бали/ Сума
Т11	Т12	Т13	Т14	Т15	Т16	Т17	20	40	400/100
50	40	50	40	80	40	40			

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі. Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення − вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація − метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

12. Рекомендована література

Базова

1. Берковский Н.Я. Романтизм в Германии. Санкт-Петербург: Азбука-классика, 2001. 512 с.

2. Гиривенко А.Н. Немецкая литература от древности до наших дней. Москва: Флинта: Наука, 2003. 104 с.
3. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX століття: навчальний посібник. Київ, 2007. 400 с.
4. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX ст. Київ, 2007. 518с.
5. Зарубежная литература XIX века: практикум / отв. ред. В.А. Луков. Москва, 2002.
6. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX ст.: Доба романтизму: Підруч. Тернопіль: Навч. книга - Богдан, 2001. 416 с.
7. Павличко С. Философская поэзия американского романтизма: Эмерсон, Уитмен, Дикинсон. Київ: Наук. думка, 1988. 227 с.
8. Калантаєвська Г. Українська література XIX століття : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2016. 237 с.
9. Ковалів Ю. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XXI століття. У 10-ти томах: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2015. 576 с.
10. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX ст.: Підручник / За ред. О.А.Галича. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
11. Історія української літератури XIX ст.: У 2 кн. Кн. 1: Підручник / За ред. акад. М.Г.Жулинського. К.: Либідь, 2005. 656 с.
12. Історія української літератури XIX ст.: У 3 кн. Кн.2. Поезія / За ред. М.Бондар. К., 1996. 429 с.
13. Історія української літератури XIX ст.: У 3-х кн. Кн. 1: Навч. посібник / За ред. М.Т.Яценка. К.: Либідь, 1995. 368 с.
14. Історія української літератури (Перші 10-річчя XIX століття): Підручник / П.П.Хропко, О.Д.Гнідан, П.І.Орлик. та ін. К., 1992. 512 с.

Допоміжна

1. Агеєва В. Чоловічій псевдонім і жіноча незалежність. / Три долі: Марко Вовчок в українській, російській та французькій літературі. К.: Факт, 2002. С.103-113.
2. Барабаш Ю. Тарас Шевченко: імператив України. К., 2004.
3. Бернадська Н. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція: монографія. Київ : Академвидав, 2004. 368 с.
4. Грабович Г. До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка. К., 2003. 632 с.
5. Грабович Г. Шевченко, якого не знаємо. К.: Критика, 2000. 319 с.
6. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця XIX ст.). Тернопіль, 1999. 223 с.
7. Єременко О. Українська балада XIX ст.: Історія жанру. Суми, 2004. 216 с.
8. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського аналізу. К., 1997. 143 с.
9. Зарва В. Дискурс просвітництва в російській та українській прозі 60-80-х рр. XIX ст. Київ : Аспект-Поліграф, 2005. 304 с.
10. Захарченко А. Українська комедія кінця XIX – початку XX століття: жанрові, тематичні, образні домінанти. *Українська мова і література в школах України*: щомісячний науково-методичний та літературно-мистецький журнал. 2018. № 12. С. 13–20.
11. Зеров М. Українське письменство. Київ : Основи, 2002. 1301 с.
12. Жулинський М. Слово і доля: [Українські письменники XIX-XX ст.]: навч. посібник. Київ : А.С.К., 2002. 640 с.
13. Камінчук О. Поетика української романтичної лірики: Проблеми просторової організації поетичного тексту. К., 1998. 157 с.
14. Корпус типових навчальних програм літературознавчого циклу: методичний посібник. Миколаїв: Іліон, 2020. 123 с.
15. Корпус навчально-методичних матеріалів до дисциплін літературознавчого циклу: навчально-методичний посібник / за заг. ред. І. Родіонової. Миколаїв, 2020. 355 с.

16. Мороз З. Від шкільної драми до комедії: Дослідження. П'єси. К., 2004. 302 с.
17. Наливайко Д. Гельдербезький гурток романтиків. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С.93-99.
18. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. Киев, 1985. 364 с.
19. Наливайко Д. Ієнський гурток романтиків. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С.115-118.
20. Наливайко Д. Німецький романтизм. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 90-93.
21. Наливайко Д. Типологія українського романтизму на європейському тлі / Українська література в системі літератур Європи і Америки (XIX-XX ст.). К., 1997.
22. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш і «Руська трійця»: До проблеми ідеологічних шукань серед української інтелігенції XIX століття. Львів, 1994. 30 с.
23. Погрібний А. Класики. Не зовсім за підручником. Київ : Школяр, 2000. 136 с.
24. Попович М. Нарис історії української культури України. К., 2001. 727 с.
25. Рада І. Американський романтизм у літературі та живописі: навч. посібник для студ.-філологів і вчителів зарубіжної літ-ри. Миколаїв: МННЦ ОНУ ім. І.Мечникова; Одеса: Тов. ВіД, 2001. 122 с.
26. Сарбей В. Україна крізь віки: У 15-ти т. Національне відродження України. К., 1999. Т.9. 335 с.
27. Сверстюк Є. На святі надій: Вибране. К., 1999. 784 с.
28. Українська література в системі літератур Європи і Америки (XIX – XX ст.). К., 1997. 264 с.
29. Українська література у портретах і довідках. Давня література – література XIX ст. / Ред. кол. С.П.Денисюк та ін. К.: Либідь, 2000. 358 с.
30. Українські поети-романтики: Поетичні твори / упор. М.Л. Гончарук, вступ ст. М.Т. Яценка. К., 1987. 592 с.
31. Українська література XIX століття: хрест.: навч. посібник для студ. філол. спец. ВНЗ. Київ : Либідь, 2006. 1327 с.
32. Храповицкая Г.Н., Коровин А.В. История зарубежной литературы: Западноевропейский и американский романтизм: учеб. пособие для вузов. Москва: Флинта: Наука, 2002. 406 с.
33. Хропко П. О.Стороженко і його літературна спадщина / Стороженко О. Марко Проклятий. Повість. Оповідання. К., 1989. С.5-20.
34. Чижевський Д. Історія української літератури. К.: Академія, 2002. 567 с.
35. Чижевський Д. Історія української літератури: від початків до доби реалізму. К., 2002. 511 с.
36. Шумкова Т.Л. Зарубежная и русская литература XIX века. Романтизм: учеб. пособие. Москва: Флинта: Наука, 2002. 237 с.
37. Яценко М. Гердеризм і українська літературно-теоретична думка доби романтизму / Українська література в системі літератур Європи і Америки (XIX–XX). К., 1997.

13. Інформаційні ресурси

1. Історія української літератури XIX ст.: У 2 кн. Кн. 1: Підручник / За ред. акад. М.Г. Жулинського. К.: Либідь, 2005. 656 с. (20 екземплярів)
2. Історія української літератури XIX ст.: У 3-х кн. Кн. 1: Навч. посібник / За ред. М.Т. Яценка. К.: Либідь, 1995. 368 с. (20 екземплярів).
3. Історія української літератури (Перші 10-річчя XIX століття): Підручник / П.П. Хропко, О.Д. Гнідан, П.І. Орлик. та ін. К., 1992. 512 с. Кількість: (20 екземплярів).